

“To Serve Him With All Your Heart” –

The Interplay Between Tefillah and Talmud Torah

I. General Background

(1) דברים יא:יג, וספרי שם

וְהָיָה אִם-שָׁמַעַתְּ תִשְׁמָעוּ אֶל-מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם הַיּוֹם לֵאמֹר אֶת-יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם וְלַעֲבֹדוֹ בְּכָל-לִבְבְּכֶם וּבְכָל-נַפְשְׁכֶם:

ולעבדו, זה תלמוד אתה אומר זה תלמוד או אינו אלא עבודה הרי הוא אומר+ בראשית ב טו+ ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה וכי מה עבודה לשעבר ומה שמירהלשעבר הא למדת לעבדה זה תלמוד ולשמרה אלו מצות וכשם שעבודת מזבח קרויה עבוד ה' כך תלמוד קרוי עבודה, דבר אחר ולעבדו זו תפלה אתה אומר זו תפלה או אינו אלא עבודה תלמודלומר בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי יש עבודה בלב הא מה תלמוד לומר ולעבדו זו תפלה וכן דוד אומר+ תהלים קמא ב+ תכון תפילתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב ואומר. + דניאל ו יא+ ודניאל כדי ידע די רשים כתבא על לביתיה וגו' ואומר+ שם/ דניאל ו/ כא+ וכמקריביה לגבא לדניאל בקל עציב זעק ענא מלכא ואמר לדניאל דניאל עבד אלהא חייא אלהך די אנת פלח ליהבתדירא היכל לשיזבותך מן אריותא וכי יש פולחן בבבל הא מה תלמוד לומר ולעבדו זו תפלה וכשם שעבודת מזבח קרויה עבודה כך תפלה קרויה עבודה.

(2) דברים יג:ה, וספרי שם

אֲסִיר יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם תֵּלְכוּ וְאֵתוּ תִירְאוּ וְאֵת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלּוֹ תִשְׁמָעוּ וְאֵתוּ תַעֲבֹדוּ וְבוֹ תִדְבְּרוּ:

ואותו תעבדו, עבדו בתורתו עבדו במקדשו.

(3) רמב"ם ספר המצוות, מ"ע ה'

(4) מסכת ברכות ו.

מצוה ה' הוא שצונו לעבדו, וכבר נכפל זה הצווי פעמים באמרו ועבדתם את ה' אלהיכם, ואמר ואותו העבדו. ואע"פ שזה הצווי הוא גם כן

תפלה אמר רבין בר רב אריא א"ר יצחק מנין שוקב"ה מצוי בבית הכנסת שנאמר י' אלהים נצב בעדתי אל ומנין לעשרה שנוחפללין ששכינה עמהם שנאמר אלהים נצב בעדתי אל י' ומנין לשלשה שיושבין בדין ששכינה עמהם שנאמר י' בקרב אלהים ישפוט ומנין לשנים שיושבים ועוסקין בתורה ששכינה עמהם שנאמר י' או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וגו' י' מאי ולחושבי שמו אמר רב אשי י' חשב אדם לעשות מצוה ונאנח ולא עשאה מעלה עליו הסתוב כאילו עשאה ומנין שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה

ששכינה עמו שנאמר י' בכל המקום אשר אוכר את שמי אבוא אליך וכיפתוך

מהצוויים הכוללים כמו שביארנו בשורש ד', הנה יש בו יחוד אחר שהוא צווי לתפלה. ולשון ספרי ולעבדו זו תפלה. ואמרו גם כן ולעבדו זו תלמוד, וכמשנתו של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אמרו מנין לעיקר תפלה מצוה מהבא את ה' אלהיך תירא ואותו תעבד, ואמרו עבדותו בתורתו ועבדותו במקדשו, רוצה לומר הכוון אליו להתפלל שם כמו שבאר שלמה ע"ה. (בפרשת ואלה שמעתיים, אהבה כלתת תפלה ונרצת כהייס פ"ה):

II. Prioritization and Distribution of Time

(5) מסכת שבת י'

רצו: ת"י פולחן תורה. תפלה לורך ת"י שעה היא לרפואה לט"ס ולמוקדת: גגה. איתר: תפריסב. ממנה לפרמדי: דינין מתעמטין

לקראת אלהיך ישראל רבא חזייה לרב המצונא דקא מאריך בצלותיה אמר י' מנדחין חיי עולם ועוסקים בחיי שעה והוא סבר וכן תפלה לחוד ומן תורה לחוד ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דר' זירא והוה עסקי בשמעתא גגה לצלויה והוה קא מסתב ר' ירמיה קרי עליה ר' זירא י' מסיד אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה מאימתי התחלת דין רב ירמיה ורבי

כגון אנו מפסיקין בין לקריאת
ספסוף בין לתפלה וסוף
דלומר ליה רבי זירא לרבי ירמיה
למסור לנון משמיע מורה ונוי וייל
הורטו היטה לוחמנו לו עדין לת
סיסה עשה עינתם:

מתני' ילא ישב אדם לפני הספר פסוק
למנחה עד שיחפול לא יכנס אדם למרחץ ולא
לבוהסך ולא לאכול ולא לדין וואם התחילו
אין מפסיקין ומפסיקין (לקרות ק"ש) ואין
מפסיקין לתפלה: גמ' הי סמוך למנחה

8) רמב"ם הל. תפילה ו:ח

דבר שאינו מצוי לא נזרז בו: ח ימי שהיה עוסק
בתלמוד תורה החגיע זמן התפלה פוסק ומתפלל. ואם
היתה תורתו אומנותו ואינו עושה מלאכה כלל ויהיה
עוסק בתורה בשעת תפלתו אינו פוסק שמצות תלמוד

תורה גדולה מצות תפלה. וכל העוסק בצרכי רבים כעוסק בצרכי תורה:

יוסף אפי' בשבת: ואם התחילו אין מפסיקין
מפסיקין לק"ש: הא תנא ליה רישא אין
מפסיקין סיפא אחאן לדברי תורה דתניא
"חברים שהיו עוסקין בתורה ומפסיקין לק"ש
ואין מפסיקין לתפלה א"ר יוחנן ילא שני אלא
כגון ר"ש בן יוחי וחבריו שתורתן אומנותן
אבל כגון אנו מפסיקין לק"ש ולתפלה והתניא
כשם שאין מפסיקין לתפלה כך אין מפסיקין
לק"ש כי תני הריא כעבוד שנה ראמר רב
אדא בר אבהו וכן תנו סבי דהגרוניא אמר
רבי אלעזר בר צדוק כשהיינו עוסקין
בעיבוד השנה ביבנה לא היינו מפסיקין לא
לקריאת שמע ולא לתפלה: מתני' ילא יצא

9) מסכת ראש השנה לה, עם פי' רש"י

ובתורתך כתוב לאמר שוב אינו צריך אמר ר"א לעולם יסיר אדם תפלתו
ואח"כ יתפלל אמר רבי אבא מסתברא מילתיה דר' אלעזר בברכות של
ר"ה ושל יו"ט ושל פרקים אכל דכל השנה לא איני והא רב יהודה מסוד
צלותיה ומצלי שאני רב יהודה כיון דמתלתין יומין לתלתין יומין הוה מצלי
בפרקים דמי אמר רב אחא בר עירא אמר רבי שמעון הסידיא פוסק

וסי': ושל פרקים. מועדות: מסלסין
לסלסין. סיסה מחור תלמודו כל
שלשים יום: שוער סיס כו'. ססיל

10) ירושלמי מסכת ברכות א:ב

דאינון צבחר מיכוון: רבי יוחנן *בשם רבי
שמעון בן יוחי כגון אנו שעוסקים בתלמוד
תורה אפילו לקרות שמע אין אנו מפסיקין. רבי

יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו י שאין אנו עוסקים בתלמוד תורה אפילו
לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה רבי יוחנן כדעתיה דאמר רבי יוחנן: ולואי שיתפלל אדם
כל היום למה שאין תפילה מפסדת רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דרשב"י אמר אלו הוינא קאים על מורא דסיני
בשעתא דאתידיבת תורה לישראל הוינא מתבעי קומי דתמנא דיתברי לכו נשא תרין פומין חד דהוי לעי
כאורייתא וחד דעכד ליה כל צורכיה. חזר ומר ומה איז חד הוא לית עלמא יכול קאים ביה מן דילמוריא דיליה
אילו הוו תרין עאב"ו. א"ר ימי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקבא דתני *כותבי

11) מסכת ברכות ה:

ואידיכן בדמי דחמרא: תניא אבא בנימין אומר על שני חברים הייתי מצטרף
כל ימי על תפילתי שתהא לפני מטתי ויעל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום על תפילתי שתהא לפני מטתי
מאי לפני מטתי אילימא לפני מטתי ממש והאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא ריב"ל ימנין למתפלל שלא ידא
דבר חוצץ בינו לבין הקדש שנאמר יויסב חוקיהו פניו אל הקדש ותתפלל לא חימא לפני מטתי אלא אימא יסמוך
למטתי ועל מטתי שתהא נתונה בין צפון לדרום דא"ר חמא ברכי חנינא אמר רבי יצחק כל הנותן מטתו בין
צפון לדרום הויין ליה בנים זכרים שנאמר יוצפונך תמלא במגם ישכעו בנים רב נחמן בר יצחק אמר אף אין
אשתו מפלת גפלים כתיב הכא וצפונך תמלא במגם ובתיב ההם וימלאו ימיה ללדת והנה חוטמים בכמנה:

לח

קעט גנבה: פטוך למעשי. כל ימי
מארכי שלל לעשות מלאכה ושלל
לפטוק תורה כשעמדי ממעחי עד
שאקרא ק"ס ותחפלי: לפון לדרום.

שאן זה קבוע: אלא אימא סמוך
למשה. שלל היה פוסק מלאכה עד
שימלא ורש"י פירש אפילו ללמוד
שאסור ללמוד קודם מפלה. ולא ידעמי
מנח ליה. אבל ראיה דמי ללמוד
קודם דלקמן פסק שני ודף י"ט
אתרין דרב מקדים ומטי ידיה ומנדך
ומטי פקיה וק"י ק"ס כי מטי
זמן ק"ס וכו': כל הנותן פסחו בק

III. The Ideal Location for Tefillah and Talmud Torah

13 מסכת ברכות ח.

מבלתי. אמר ליה רבא לרפרם בר פפא ליסא לן מר מדני סילי מעלייחא
לאמרת משמיה דרב הסדא במילי דבי בנישתא אמר ליה הכי אמר רב הסדא
ימאי דכתי' אוהב ה' שערי ציון מכל משכנות יעקב אוהב ה' שערים המצוינים (א)
ברלכת יתיר מבתו כנסיות ומבתו מדרשות והיינו דאמר ר' חייא בר אמי משמיה
דעולא מיום שדרכ בית המקדש אין לו לחקביה בעולמי אלא ארבע אמות של
הלכה בלבד. ואמר אביי מריש היה גריסנא בנו ביתא ומצלינא בני
בנישתא כיון דשמענא להא דאמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא מיום

שדרכ בית המקדש אין לו לחקביה בעולמי אלא ארבע אמות של הלכה בלבד לא היה מצלינא אלא היכא
גריסנא. רבי אמי ורבי אסי אף על גב דהוה להו תלמידי בי בנישתא בפבריא לא מצלי אלא בני
עמדי היכא דהוה גריסי: ואמר רבי חייא בר אמי משמיה דעולא גדול הנהגה מיניעו (א) יתיר מירא שמיס

14 מסכת מגילה כט.

יזאודי להם למקדש מעט אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות
שכבבל ור"א אמר זה בית רבינו שכבבל דרש רבא מאי דכתיב יה' מעון

אתה היית לנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות אמר ר' אבוי מריש הוא גריסנא בביתא ומצלינא בני בנישתא
כיון דשמעית להא דקאמי דוד יה' אהבתי מעון ביתך (א) הוא גריסנא בני בנישתא תניא ר"א הקפר

15 מסכת מגילה כו - כז.

16 רמב"ם הל. תפילה יב:א

(א) אמר רב פפי משמיה דר' ימבי בנישתא לבי רבנן שרי מבי רבנן
לבי בנישתא אמר ורב פפא משמיה דרבא מתני איפכא אמר רב אחא

פתחי: ג' יבית המדרש גדול מכית הבגסת. וחכמים
גדולים אף על פי שהיו להם בעירם בתי כנסיות הרבה
לא היו מתפללין אלא במקום שהיו עוסקין שם וזו בתורה
והוא שיתפלל שם תפלת הציבור: ד' וביחד היא תפלת

כוותיה דרב פפי מסתברא דא"ר יהושע בן
לוי בהבני מותר לעשותו בית המדרש ש"מ
דרש בר קפרא מאי דכתיב וישרף את בית
ה' ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלים ואת
כל בית גדול שרף באש בית ה' זה כדמ"ק
בית המלך אלו פלטרין של מלך ואת כל
בתי ירושלים כמשמען ואת כל בית גדול
שרף באש ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד
אמר מקום שמגדלין בו תורה וחד אמר מקום
שמגדלין בו תפלה מ"ד תורה דכתיב יה' הפץ

למען צדקו יגדל תורה ויאריך ומ"ד תפלה דכתיב יספרה נא הגדולות אי
עשה אלישע ואלישע דעבד ברחמי הוא דעבד תמתיים דר' יהושע בן
הוא דאמר מקום שמגדלין בו תורה דאמר ר' יהושע בן לוי בית הבג
מותר לעשותו בית המדרש ש"מ: אבל סברו תורה לא יקחו ספרים וז

IV. The Incorporation of Talmud Torah into Tefillah

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כבוד ראש חסידים הראשונים היו שהיו שעה אחת ומתפללין כדי שיכוננו לבם לאביהם שבשמים אפי' המלך שואל בשלמנו לא ישיבו ואפי' נחש טרוך על עקבו לא יפסיק: גמ' מא

פיו בעוה"ז מבי שמעה מר' יוחנן רביה: ת"ד אין עומדין להתפלל לא מתוך דין ולא מתוך דבר הלכה אלא מתוך הלכה פסוקה והכי

בתנאה ומעלין בו רבנן עבדי כמתנותין רב אשי עבד כבריתא: ת"ד אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך שמחה של מצוה וכן לא יפטר אדם מחברו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך ^א דבר הלכה שכן מצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותהודים ^ב וכן תנא ^ג יומרי בר כריה דרב הונא

לרין להרי"ר כסן: כפתיסין. מתוך סיכור ראש: כברייתא. מתוך סלסה פסוקה: שיחה. לילנית: מתוך קלות ראש. סילוף של סיכור ראש. מתוך וחתם לב ועסק: אלא מתוך ספחה ^א. כגון דברי תנאומים של מורה כגון מתוך לגאולת מצרים או מתוך לחילוק לרוד שהיה של שבת ומתנותין כגון לרין ילדיו יעשה שומר ה' אם כל אהביו וכגון תקדושות ספרותיה מתפלל ערבים כי לא ימוש ה' את עמו ויחילם כסן: אלוים.

V. The Fusion of Themes

19) רב סולוביצ'יק, שיעורים לזכר אבא מרי ז"ל, "בענין ברכת התורה," עמ' ז'

"על ידי תלמוד תורה אדם מקיים חובת עבודה שבלב כמו על ידי תפלה. בקיום שאר מצוות אין עבודה שבלב כרוכה – אלא, אולי, מפאת קיום כללי, אך לא כהיבט של אותה מצוה כשלעצמה. ברם, הלומד תורה עובד את הקב"ה בכל לבבו ובכל נפשו ויש בידו קיום עבודה שבלב כמו המתפלל. נמצא כי תורה ותפלה מתמזגים לנקודה אחת ולקיום מצוה אחידה של עבודה בלב. ובבירור הנחה זו יש להוסיף ולפרש כי ישנו

בתלמוד תורה קיום של תפלה. הלומד תורה הלא עובד את הקב"ה בלבו ובנפשו, ומהי עבודה שבלב אם לא קיום תפלה?

תפיסה זו – שהלומד תורה עורך תפלה ועצם העסק בתורה נחשב כשפיכת שיח, כתחינה וכבקשה, כשירה וכזמרה – אנו מוצאים בהרבה פסוקים וגם במאמרי חז"ל. ניתן לעמוד על זיקתם על ידי עיון בכמה היבטים עיקריים הכרוכים בתפלה. "א - קבלת עול מלכות שמים, ב) בקשה, ג) דברי שבח ושירה.

20) Rav Soloveichik, "Redemption, Prayer, Talmud Torah," Tradition, 1978, pg. 65-66

"Prayer tells the individual, as well as the community, what his, or its, genuine needs are, what he should, or should not, petition God about....In short, through prayer man finds himself. Prayer enlightens man about his needs. It tells man the story of his hidden hopes and expectations. It teaches him how to behold the vision and how to strive in order to realize this vision, when to be satisfied with what one possesses, when to reach out for more. In a word, man finds his need-awareness, himself, in prayer."

21) Rav Aharon Lichtenstein, Leaves of Faith: The World of Jewish Learning, "The Rav in Retrospect: Divrei Hespel," pg. 239 -241

"From the very beginning, he strove and taught toward the creation of a link in both thought and action between the synagogue and the house of study; for the fusion of the speculative and the experiential, the theoretical and the actual; for the comprehension of study as a meeting with the Divine Presence, and an emphasis on the dimensions of the service of the heart [i.e., prayer] within Torah study, the designing of the "crown of Torah" as the conjunction of the acumen of lomdut with personal sanctity. The matter was of great concern to him. Despite his desire and effort to link the two, he more than once expressed a feeling of failure and frustration in regard to the task of making his students aware of the experiential aspect of learning....for our part we feel his loss sevenfold precisely on the plane of bringing the synagogue into the study hall. To our shame and sorrow, we have not sufficiently absorbed and internalized the lesson of "I am my beloved's, and my beloved is mine." We find it difficult not only to clarify and sharpen the answers, or to develop approaches; we have difficulty even elucidating the questions."